

PAPER DETAILS

TITLE: İlkokuma Yazma Öğretiminde Ses Temelli Cümle Yöntemiyle Çözümleme Yönteminin Karsilastirilmesi

AUTHORS: H İsmail ARSLANTAS, Mustafa CINOGLU

PAGES: 81-92

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/92282>

Comparing Sound-based Sentence Method and Analysis Method in Literacy Education

H. İsmail ARSLANTAŞ

Kilis 7 Aralık University, Faculty of M.R. Education

Mustafa CİNOĞLU

Kilis 7 Aralık University, Faculty of M.R. Education

Abstract

In this study, sound-based sentence method and analysis method using in literacy education are compared based on teacher's views. The study was conducted with 30 classroom teachers selected from 10 primary schools in Kilis province center in 2008-2009 education year. Survey method and informal interview were used for data collection. Descriptive analysis method was used for data analysis. Obtained data was grouped and interpreted. According to research findings, teachers approve that sound-based sentence method is better than analysis method to learn reading, to understand texts and to develop ability for handwriting in first grades. On the other hand, analysis method is better than sound-based sentence method in reading speed.

Keywords: Literacy education, sound based sentence method, analysis method.

SUMMARY

In this study, sound based sentence method and analysis method using in literacy education are compared based on teacher's point of view. For that reason, the answer has been searched to the following questions; (1) What is the teacher's opinions about teaching literacy methods according to starting to read, reading speed, reading comprehension, oblique hand writing and normal writing which method is more suitable for writing skills in literacy education? (2) What are the problems that teachers encountered in sound based sentence method that different from analysis method?

It has been implemented based on research and survey method. Original data was gathered with interview technique. Description method was used for analysing and interpreting the data. That is to say this research has a qualitative research feature. Primary schools and their teachers in Kilis province has been selected for the universe. The sample of this research is 30 primary school teachers who have used old and new literacy education method at least one time that they are from ten different primary school on city centre.

Research data was gathered by using semi-constructed interview method with teachers. For that reason; a six-question interview form was prepared by researcher. For determining the content validity of interview form, expert opinions about same field was used. In the interview form, it has been asked to the teachers that; with which method the students upgraded their reading speed; in which method the reading speed is the higher; in which method the students understood better what they read; in which method pronunciation is successful; which method is suitable for writing skills with comparing advantages and disadvantages of the preferred method. Preventing the data loss and determining the reliability, interviews was recorded with notes.

Notes that have taken from interviews has been analyzed one by one and assembled into groups by researcher using expert opinions. Some of the data has directly quoted in the findings chapter.

Analysis method was used as a best method during years in our country. However, passing off to the new method came through with discussions; most of the teachers adopted the sound based sentence method. The teachers concluded that passing to the reading, understanding the reading and writing skills has positive results according to the sound based sentence method rather than analysis method. But for reading speed, analysis method is better than sound based sentence method as integrally.

Even the teachers have positive opinion to the Analysis method for reading speed; they thought that sound based sentence method is better for reading comprehension. The reading comprehension is more prior behaviour rather than reading speed. As a result, according to the teacher opinion, sound based sentence method is said to be more positive rather than analysis method. But it doesn't mean sound based sentence method is perfect. As time passes by, through the changes in education literacy and daily requirements, effectiveness of this method will be discussed in the future.

İlkokuma Yazma Öğretiminde Ses Temelli Cümle Yöntemiyle Çözümleme Yönteminin Karşılaştırılması

H. İsmail ARSLANTAŞ
Kilis 7 Aralık Üniversitesi, M. R. Eğitim Fakültesi

Mustafa CİNOĞLU
Kilis 7 Aralık Üniversitesi, M. R. Eğitim Fakültesi

Özet

Bu araştırmada ilk okuma-yazma öğretiminde kullanılan ses temelli cümle yöntemi ile çözümleme yönteminin öğretmen görüşlerine göre karşılaştırılması yapılmıştır. Araştırma 2008-2009 öğretim yılında Kilis il merkezindeki 10 resmi ilköğretim okulunda görevli 30 sınıf öğretmeni üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri tarama ve serbest görüşme teknikleriyle toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel çözümleme tekniği kullanılmış ve elde edilen veriler gruplanarak yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; öğretmenlerin, ses temelli cümle yönteminin, çözümleme yöntemine göre ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okumaya geçme, okuduğunu anlama ve eğik el yazısının yazma becerilerine göre daha uygun olduğunu ancak; okuma hızı açısından Çözümleme Yönteminin, Ses Temelli Cümle Yöntemine göre daha uygun olduğu görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: İlkokuma yazma öğretimi, ses temelli cümle yöntemi, çözümleme yöntemi.

Bilginin hızla üretildiği çağımızda bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesinde geleneksel eğitim yaklaşımları giderek yetersiz kalmaktadır. Program geliştirme dinamik bir olgu olduğundan eğitim programının bu gelişen koşullara uyarlanması bir zorunluluk haline gelmiştir (MEB, 2005). Günümüze uyum sağlamaya çalışan eğitim programları, bireyin geleceği için, bireye bilginin nasıl kullanılması ve üretilmesi gerektiğini kazandırması gerekir. Bunları bireylere kazandırmak ise ancak nitelikli bir eğitim ve eğitimin temeli olan okuma yazma öğretimiyle mümkün olduğu söylenebilir.

Uygar toplumlarda bireyin kendi uğraş alanında ilerlemesi, önemli görevlere gelmesi, gelişmiş bir okuma-yazma becerisine sahip olmasıyla mümkündür. Çünkü çağdaş insan etkin bir okuma becerisine sahip olmadan istenilen düzeyde bir bilgi birikimine sahip olamaz. İlk okuma yazma öğretiminde hedef, çocuğa sadece okuma-yazma becerisini kazandırmak değil, bu beceriyi kazanmış olan çocuğun aynı zamanda hızlı, doğru ve anlayarak okuması, okumaktan zevk alması ve işlevsel bir yazma yeteneği geliştirmesi beklenir. Ayrıca insan etkin bir yazma becerisi kazanmadan elde

ettiği bilgi birikimini çevresiyle paylaşamaz. Bir anlamda insan sadece çevreden okuma yoluyla bilgi edinmenin ötesinde kazanacağı etkin bir yazma becerisiyle çevresini bilgilendirmekten de sorumludur (Çelenk, 2007, s.32-34).

Başarılı bir öğretim, davranış kazandırma aşamasında kullanılacak en etkili yöntemi belirleme ve bu yöntemi doğru zamanda ve doğru şekilde kullanma ile olanaklıdır (Kılıç, 2000, s. 21). Ülkemizde yıllara göre birçok yöntemle bireylere okuma-yazma öğretilmeye çalışılmıştır. Kullanılan her yöntemin amacı bireylere daha kısa sürede daha verimli okuma-yazma becerisi kazandırmak olmuştur. İlk okuma-yazma yöntemlerindeki değişikliğin sebebi ise zamanla yöntemin yeni elde edilen bilimsel bulgularla birlikte yetersiz ve başarısız kabul edilmesidir. Okuma-yazma becerisinde başarısızlığın birçok sebebi olabilir. Bu sebeplerin en önemlilerinden biri kullanılan yöntem-teknik olduğu söylenebilir. Okuma-yazma öğretiminde geçmişten günümüze ülkemizde kullanılan birçok yöntem ve teknik vardır. Bunlardan belli başlıları Çözümleme yöntemi ve Ses Temelli Cümle yöntemidir.

Eski ilköğretim birinci sınıf Türkçe programında ilkokuma yazma öğretimi cümle çözümlemesi yöntemiyle gerçekleştirildiği ifade edilmekteydi (MEB, 2000). İlk okuma yazma öğretiminde çözümleme yönteminin uygulanması 20. Yüzyılın başlarında Belçika’da yapılmaya başlamış daha sonra Avrupa ve Amerika’da uygulanmıştır. Ayrıca bu yöntem ile ilgili çalışmalar 19. Yüzyıl sonlarına kadar gitmektedir (Binbaşoğlu, 2004, s. 175).

Çözümleme yönteminin çıkış kaynağı Gestalt Psikolojisine dayanır. Gestalt psikolojisine göre bütün, parçaların toplamından farklı ve özgün bir karaktere sahiptir. Bu anlayışa göre kalıcı ve etkin bir öğrenmenin sağlanması için öğrenenler için öğrenme yaşantıları anlamlı bir bütün halinde örgütlenmeli ve sunulmalıdır. Yapılan araştırmalara göre göz okurken birtakım sıçramalar ve duraklamalar yapar. Yazıyı okuyabilmek bu sıçramaların az ve çok oluşu ile ilgilidir. İyi bir okurun gözü satır üzerinde düzgün aralıklarla ilerler ve her ilerlemenin sonunda bir miktar duraklar. Ağır okumalarda bu ilerlemenin miktarı hem azdır hem de göz zaman zaman geriye doğru dönüş yapar ve orada bir miktar kalır. Bu durumu dikkate alan eğitimciler ilkokuma yazma öğrenimine çözümleme yöntemini getirmişlerdir. Bu yöntemle göz, bir bakışta daha geniş bir alanı görür, bütün bir cümleye bir-iki belki de üç sıçrama ile tepkide bulunur bir başka söylemle yazıyı okur (Çelenk, 2007, s.51). Bu sebeple öğrencilere önce bütün olarak cümle verilir daha sonra parçaya inilir. Çözümleme yönteminde öğrencilere anlamsız heceler yerine anlamlı cümlelerin öğretilmesi, öğrencilerin eğitimsel yaşantıları için daha uygun olmaktadır (Cemaloğlu ve Yıldırım, 2005, s. 88). Çözümleme yönteminin evreleri Hazırlık Dönemi, Cümle Dönemi, Kelime Dönemi, Hece Dönemi, Serbest Metin okuma-yazma Dönemi olarak sıralanmaktadır (Güleryüz, 2000, s. 99). Çözümleme Yöntemine Örnek: “Kaya top oyna” cümlesi öğrenciye tanıtılır. Daha sonra cümle kelimelere ayrılır ve kelimeler ayrı ayrı tanıtılır “Kaya/top/oyna”. Farklı verilen cümlelerin kelimelerinden öğrencilere yeni cümleler kurması istenir “Kaya okula gel”. Cümleler içinde kelimeler yeteri kadar tanıtıldıktan sonra kelimeler hecelere ayrılır “Ka/ya/top/oy/na”. Hecelerde harflere ayrılır.

Savunucularına göre çözümleme yöntemi etkili bir yöntemdir. Çünkü çocuk için cümleler anlamlı, harfler ise soyut olduğundan anlamsızdır. Cümle yönteminde çocuk daha ilk günden itibaren gördüğü bir sözcüğü hecelemeden okuyabilir bir hale gelebilir (Nas, 1999, s.56; Güneş, 1997, s. 145). Ses Temelli Cümle Yöntemi ise Milli Eğitim Bakanlığı ve Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca 2004-2005 öğretim yılında 120 pilot okulda denemeleri yapılarak, 2005-2006 öğretim yılından itibaren uygulanmaya konulmuştur. Ülkemizde 1982'den 2005 yılına kadar ilkokuma yazmada Çözümleme okuma yazma uygulanmıştır. Günümüz ve geleceğin öğrencilerinin yetiştirilmesinde, sadece ilkokuma yazma gibi becerilerin kazandırılması değil, aynı zamanda düşünme, anlama, sıralama, sorgulama, sınıflama, ilişki kurma, analiz-sentez yapma ve değerlendirme gibi zihinsel becerilerin de gelişmesini içermektedir. Bu süreçte Türkçeyi doğru kullanma, iletişim kurma, problem çözme, karar verme, öğrenmeyi yaşam boyu sürdürme, gibi becerilerin de geliştirilmesi beklenmektedir. Ülkemizde Çoklu Zeka, Yapılandırıcı Yaklaşım, Beyin Temelli Öğrenme, Bireysel Farklılıklara Duyarlı Öğretim gibi yaklaşım ve modeller çerçevesinde geliştirilen yeni Türkçe Öğretim Programı'nda ilk okuma-yazma öğretimine ayrı bir önem verilmiş ve yöntem olarak Ses Temelli Cümle Yönteminin kullanılması ön görülmüştür.

Ses Temelli Cümle Yönteminde öğretim aşaması seslerden heceler, hecelerden kelimeler, kelimelerden cümleler üretme olarak belirlenmiştir. Öğretimde cümleler içindeki bazı kelimelere denk gelen resimler de kullanılmaktadır. Öğretim aşamasında sesler aşağıdaki şekilde gruplara ayrılmıştır.

1. Grup: e, l, a, t	4. Grup: ö, b, ü, ş, z, ç
2. Grup: i, n, o, r, m	5. Grup: g, c, p, h
3. Grup: u, k, ı, y, s, d	6. Grup: ğ, v, f, j

Ses Temelli Cümle Yönteminin özellikleri, MEB tarafından hazırlanan Türkçe Öğretim Programı Kılavuzunda (2004, s. 71) aşağıdaki şekilde tanıtılmaktadır.

1. Ses Temelli cümle yönteminde ilk okuma-yazma öğretimi, dinleme, konuşma becerilerinden kopuk sadece okuma yazma becerilerini geliştirme olarak değil Türkçe öğretiminin beş öğrenme alanı ile birlikte yürütülmektedir.
2. İlk okuma-yazma öğretimine seslerle başlanması, seslerin birleştirilmesi ile anlamlı heceler, kelimeler oluşturulması ve cümlelere ulaşılması öğrencinin bilgileri yapılandırmasını kolaylaştırmaktadır. Bu yönüyle ses temelli cümle yöntemi, yapılandırıcı öğrenme yaklaşımına uygun bir yöntemdir.
3. Türkçe de her harf bir sesi karşıladığından bu yöntem Türkçe'nin ses yapısına uygundur.
4. Bu yöntem öğrencilerin duyduğu ve çıkardığı seslerin bilincine varmasını sağlamaktadır. Böylece öğrencilerin dil

- gelişimine (doğru telaffuz, akıcılık, sesleri ayırt etme vb.) katkıda bulunmaktadır.
5. Öğrencilerin bütün sesleri öğrenmesi, yazma sürecinde kelimeleri doğru yazmalarını sağlamaktadır.
 6. Öğrenci yazı ile konuşma arasındaki benzerlikleri görmekte, yazının harflerin birleştirilmesiyle; konuşmanın ise seslerin birleştirilmesiyle yapıldığını anlamaktadır.
 7. Öğrencilerin sözlü dilden yazılı dile geçmesini kolaylaştırmaktadır.

Vural'a göre, Ses Temelli Cümle Yöntemi'nin özellikleri: İlkokuma-yazma öğretimine seslerle başlanması, seslerin birleştirilmesi ile anlamlı heceler, kelimeler oluşturulması ve cümlelere ulaşılması öğrencinin bilgileri yapılandırmasını kolaylaştırmaktadır. Bu yönüyle Ses Temelli Cümle Yöntemi, Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına uygun bir yöntemdir. Türkçe'de her harf bir sese karşılık geldiğinden bu yöntem Türkçe'nin ses yapısına uygundur. Bu yöntem öğrencilerin duyduğu ve çıkardığı seslerin bilincine varmasını sağlamaktadır. Böylece öğrencilerin dil gelişimine (doğru telaffuz, akıcılık, sesleri ayırt etme vb.) katkıda bulunmaktadır. Öğrencilerin bütün sesleri öğrenmesi, yazma sürecinde kelimeleri doğru yazmalarını sağlamaktadır. Öğrenci yazı ile konuşma arasındaki benzerlikleri görmekte, yazının harfleri birleştirilmesiyle; konuşmanın ise seslerin birleştirilmesiyle yapıldığını anlamaktadır (Vural, 2006, s. 91).

İlkokuma-yazma öğretiminde Ses Temelli Cümle Yöntemiyle birlikte yazma becerilerinde eğik el yazısına geçilmiştir. Başaran ve Karatay'a göre eğik el yazısının bilinen karakteristik ve belirleyici özelliği yazının soldan sağa doğru kesintisiz hareketle yazılmasıdır. Bu durum bireye yazma sırasında birçok fayda sağlamaktadır. Eğik el yazısında, öğrenci harfleri yazarken, elini hiç kaldırmadan belirli bir noktadan başlayıp belirli bir noktada bitirmektedir. Harflerin bu şekildeki kesintisiz akışı, yazının işlek, kıvrak ve devamlı olmasını; dolaylı olarak da öğrencilerin, harfleri ve yazacakları fikirleri yazma esnasında akılda tutmalarını mümkün kılmaktadır. El, dik temel harflerle yazı yazarken her harfin yazılışından sonra kalktığı için harfler arasında oranlı ve uygun boşluk bırakma problem olabilmektedir. Eğik el yazısındaki kesintisiz akış, dik temel harflerle yazı yazarken karşılaşılan harfler arasında oranlı boşluk bırakma problemini de ortadan kaldırmaktadır (Başaran ve Karatay, 2005).

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada yeni ilkökuma yazma öğretiminde kullanılan Ses Temelli Cümle Yöntemi ile Çözümleme yönteminin öğretmen görüşlerine göre kıyaslanması amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

1. İlkokuma-yazma öğretiminde kullanılan yöntemlerden hangisinin öğrencilerin
a) Okumaya geçme

- b) Okuma hızı
- c) Okuduğunu anlama becerisi açısından daha uygun olduğuna ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
- 2. Eğik el yazısı ve Düz yazıdan hangisinin yazma becerilerine daha uygun olduğuna ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
- 3. Öğretmenler Ses Temelli Cümle Yönteminin uygulanmasında ne tür sorunlarla karşılaşmaktadırlar?

YÖNTEM

Araştırma tarama modeli benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Veriler görüşme tekniğiyle toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasında ise betimleme yöntemi kullanılmıştır. Yani araştırma bir nitel araştırma özelliği taşımaktadır. Evren olarak Kilis il merkezindeki resmi ilköğretim okulları ve bu okullarda görev yapan sınıf öğretmenleri benimsenmiştir. Araştırmanın örneklemine ise il merkezindeki farklı büyüklükte 10 ilköğretim okulunda görev yapan, eski ve yeni ilköğretime yazma öğretimlerini en az birer kere kullanmış 30 sınıf öğretmeni alınmıştır. Çalışmada geçen tüm öğretmenler için etik açıdan gerçek isimleri yerine rumuz isimler kullanılmıştır. Bu araştırma 2008-2009 öğretim yılı bahar döneminde yapılmıştır.

Araştırma verileri, öğretmenlerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Bu amaçla araştırmacı tarafından hazırlanan 6 sorudan oluşan görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formunun içerik geçerliğini saptamak için hazırlanan görüşme formuna alandan uzman görüşü alınarak son biçimi verilmiştir. Görüşme formunda öğretmenlere; hangi yöntemle okumaya daha çabuk geçildiği, hangi yöntemde okuma hızının daha yüksek olduğu, hangi yöntemde öğrencilerin okuduğunu daha iyi anladığı, hangi yöntemde telaffuzun daha doğru yapıldığı, hangi yöntemin yazma becerilerine daha uygun olduğu ve avantajları-dezavantajlarıyla birlikte karşılaştıkları sorunlara göre hangi yöntemi tercih ettikleri sorulmuştur. Veri kaybını önlemek ve veri güvenilirliğini sağlamak amacıyla görüşmeler yazılarak not edilmiştir. Görüşmeler sonucunda alınan notlar uzman görüşü alınarak araştırmacı tarafından tek tek çözümlenmiş ve gruplandırılmıştır. Bulgular bölümünde bazı veriler doğrudan alıntı şeklinde verilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Tablo 1
Karşılaştırma Sorularına Göre Hangi Yöntemin Daha Etkili Olduğuna Dair Frekans Ve Yüzde Dağılımları

	Ses Temelli Cümle Yöntemi		Çözümleme Yöntemi		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Hangi Yöntemle okumaya daha çabuk geçilmektedir?	23	77	7	23	30	100
Hangi yöntemde okuma hızı daha yüksektir?	5	17	25	83	30	100
Hangi yöntemde öğrenciler okuduğunu daha iyi anlıyor?	24	80	6	20	30	100
Yazma becerileri açısından hangi yöntem daha etkilidir?	Eğik El Yazısı		Düz Yazı		Toplam	
	22	72	8	28	30	100

Tablo 1.'e bakıldığında “Okumaya geçme ve okumanın daha kalıcı hale gelmesi” açısından öğretmenler %77’lik oranla Ses Temelli Cümle yönteminin daha etkili olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerden %23’ü ise Çözümleme yönteminin daha etkili olduğunu belirtmiştir. Ses Temelli Cümle Yönteminin okumaya geçme ve okumanın kalıcı hale gelmesi açısından daha etkili olduğunu belirten Belma öğretmenin düşünceleri şöyledir:

Çözümleme Yönteminde bütünden parçaya doğru bir öğrenim gidişatı vardı. Bu öğrenciler tarafından zor anlaşılmaktaydı ve unutulması Ses Temelli Cümle Yöntemine göre daha kolaydı. Öğrenciler önce cümleyi ezberlediklerinden zihinsel becerilerinde bütünsel bir oluşum gerçekleşiyordu. Ses Temelli Cümle Yöntemi öncelikle bunu ortadan kaldırıyor ve parçadan bütüne doğru bir anlayış yöntemi getirerek kelimelerin kökünü göstermeye ve cümlelerin oluşumunu gösteriyor. Böylelikle öğrencilerimizin zihinlerindeki parça bütün ilişkisi sağlanarak öğrenme daha çabuk ve kalıcı hale geliyor.

Okuduğunu anlama ve okumanın kalıcı hale gelmesi açısından Çözümleme Yönteminin daha etkili olduğunu söyleyen Mehmet öğretmenin düşünceleri ise şöyledir:

Çocuklar çevresindeki olaylara ve şekillere bütün halinde tepkide bulunurlar. Ayrıntılarla ilgilenmezler. Çocukların doğasına aykırıdır ayrıntılar. Dolayısıyla çocuklar bir şeyi bütün olarak daha iyi kavrarlar. O yüzden ilk okuma-yazma becerilerinde Çözümleme yöntemi bence daha olumludur.

Tablo 1'e bakıldığında "Okuma hızı" açısından karşılaştırma yapıldığında, bütünsel görmeyi kazandıran Çözümleme Yönteminin Ses Temelli Cümle Yönteminden öğretmen görüşlerine göre daha olumlu olduğu görülmektedir. Okuma hızı açısından öğretmenlerin %17'si okuma hızı açısından Ses Temelli Cümle Yöntemini daha etkili bulurken, %83'ü Çözümleme Yönteminin okuma hızı açısından daha etkili olduğu kanaatindedir. Okuma hızı açısından Çözümleme Yöntemini daha etkili bulan bazı öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşleri şöyledir:

Öğrencide toptan bir bakış açısı mevcuttur. Öğrenci okuduğu bir cümle veya metne bir bütün olarak baktığı için Çözümleme Yönteminde okuma hızı daha fazladır (Yusuf öğretmen).

Çözümleme Yönteminde okumaya geç başlanıyordu fakat okuma hızı çabuk geliyordu. Bunun nedeni çocuğun kelimenin tamamına bakmasıdır. Ses Temelli Cümle Yönteminde okuma erken gerçekleşiyor fakat okuma hızı yavaş. Geliştirmek zaman alıyor (Kenan öğretmen).

Göz okuma sırasında satır üzerinde düz bir yol izlemiyor, okuma göz sıçraması sonucu meydana geliyor. Kelimeler bütünsel okunuyor harf harf değil. O yüzden Çözümleme Yöntemi okuma hızı açısından daha etkilidir (Hüseyin öğretmen).

Okuma hızı açısından Ses Temelli Cümle Yöntemi daha etkili bulan Mustafa öğretmenin görüşleri ise şöyledir:

Ses Temelli Cümle Yönteminde Çözümleme Yönteminden daha erken okumaya geçildiği bence aşikar. Bana göre Ses Temelli Cümle Yönteminde öğrenciler daha hızlı okuyor. Çözümleme Yöntemiyle okumayı öğrenen bir öğrenci kelimeyi ezberine alıyor ve kelimeleri birbirine karıştırabiliyor. Okuma hataları çok oluyor ve bu da hızlı okumayı engelliyor (Mustafa öğretmen).

Tablo 1'e göre "Okuduğunu anlama" açısından karşılaştırma yapıldığında öğretmenlerin, yine büyük bir çoğunlukla Ses Temelli Cümle Yönteminin daha etkili olduğu düşüncesinde oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin %80'i okuduğunu anlama açısından Ses Temelli Cümle Yönteminin daha etkili olduğunu söylerken, %20'si ise çözümleme yönteminin daha etkili olduğunu belirtmişlerdir. Okuduğunu anlama açısından Ses temelli cümle yönteminin daha etkili olduğunu savunan bazı öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşleri şöyledir:

Çözümleme Yönteminde "h" harfi "he" şeklinde okutturulmaktadır. Bu yüzden çocuk harf ve heceleri birleştirirken hatalar yapmaktadır. Örneğin; "t" harfini "te" şeklinde öğrenen çocuk "ata" kelimesini "atea" şeklinde okumaktadır. Bu da çocuğun okuduğunu anlamasını güçleştirmektedir (Sema öğretmen).

Çözümleme yönteminde harflerin öğretimi için fazla bir etkinlik veya materyal kullanılmamaktadır. Oysa Ses Temelli Cümle Yönteminde seslerin öğretilmesi için resimlerden, hikayelerden, şiirlerden, şarkılardan daha fazla yararlanılıyor. Çocuk öğrendiği sesi hayatıyla bağdaştırıyor ve okurken zihninde gördüğü resimler, dinlediği hikâyeler beliriyor. Böylelikle çocuk okuduğunu daha iyi anlıyor (Ebru öğretmen).

Okuduğunu anlama açısından Çözümleme Yönteminin daha etkili olduğunu savunan Fatma öğretmenin düşünceleri ise şöyledir:

Ses Temelli Cümle Yönteminde önemli olan harflerdir. Çocuklar harflere odaklanmakta ve okuduklarını anlamakta zorlanmaktadır. Fakat Çözümleme Yönteminde önemli olan cümlelerdir. Dolayısıyla çocuklar okumayı öğrenmeye başladıklarından itibaren cümlelerle okumayı öğrenmektedir. O yüzden okuduğunu anlama açısından Çözümleme Yöntemi daha etkilidir (Fatma öğretmen).

Yazma becerileri hakkında karşılaştırma yapıldığında ise Tablo1'e göre öğretmenlerin birçok açıdan eğik el yazısını, düz yazıya oranla daha olumlu buldukları görülmektedir. Öğretmenlerin %72'si Eğik El Yazısını daha olumlu bulurken %28'i Düz Yazının daha olumlu olduğu düşüncesindedir. Eğik El Yazısının yazma becerilerinde daha etkili olduğunu savunan bazı öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşleri şöyledir:

Ses Temelli Cümle Yöntemi eğik el yazısının kullanılmasını gerektiriyor. Eğik el yazısı düz yazıya göre öğrencilerin motor becerilerine daha uygundur. Çocuk elini kaldırmadan hep aynı hizaya doğru yazmaktadır. Bu çocuğun daha kolay ve hızlı yazmalarını sağlamaktadır. Fakat çocukların bu yazıya alışmaları zaman almaktadır. Bunun nedeni ise çocukların genellikle çevrelerinde düz yazıyla karşılaşmaları, ailelerin düz yazı bilmeleri ve çocuklarına bu şekilde göstermeleridir (Sami öğretmen).

Çocuk yazmaya daha çabuk geçiyor. Ancak yazarken bazı zorluklar çekiyor, birbirine benzeyen harfleri karıştırıyorlar. Fakat eğik el yazısının çocuğun motor becerilerine daha uygun olduğu söylenebilir (Yusuf öğretmen).

Eğik harflerin sadece bir başlangıç noktası varken, dik harflerin farklı başlangıç noktaları var. Öğrenciler düz yazı yazarken çok çeşitli şekillerde yazıyorlar. Fakat eğik el yazısında yazım farklılıkları azalmaktadır (Zehra öğretmen).

Dik temel harflerde sorun harf yazımında hareketlerin nereden başlayacağını ve nasıl bitirileceğinin kolay öğrenilmeyişidir. Oysa eğik yazı harflerinin çoğu el kaldırmadan tek harekette yapılmaktadır. Dolayısıyla yazım kolaylığı sağlamaktadır (İsmail öğretmen).

Yazma becerileri açısından Düz Yazının daha olumlu olduğunu düşünen Şenay öğretmenin düşünceleri ise şöyledir:

Bazı öğrenciler daha okula başlamadan ailelerinden az da olsa okuma-yazma eğitimi almış olarak okula başlıyorlar. Ve çocuklar çevrelerinde Düz Yazıyla yazılmış yazıları görüyorlar. Fakat okula başladıklarında Eğik El Yazısıyla yazmayı öğrenmeleri yazma becerilerini olumsuz etkiliyor. Düz Yazıyla yazmanın öğretilmesi bence daha olumlu olacaktır (Şenay öğretmen).

Ses Temelli Cümle Yöntemini uygulayan öğretmenlerin genel sorunları hakkında görüşleri ise şöyle özetlenebilir:

Öğrencilerin önce sesleri öğrenmesi, seslerden hece ve sonra kelime türetmeleri, yani daha çok kelimenin çözümlenmesi üzerinde durulması öğrencilerin cümleyi bütün olarak algılamalarını zorlaştırmaktadır.

Okullarda Ses Temelli Cümle Yönteminin daha başarılı uygulanmasını sağlamak için yeteri kadar görsel ve teknolojik materyal bulunmamaktadır.

Okulların sınıf mevcutlarının fazla olması Ses Temelli Cümle Yönteminin uygulanmasını zorlaştırmaktadır.

Öğrencilerin önce sesleri öğrenmesi ve daha sonra heceleri öğrenmesi, hecelerin doğru telaffuzunu zorlaştırmaktadır. Çünkü ilk başta sesleri öğrenen öğrenciler, heceyi oluşturan sesleri ayrı ayrı okumaktadır.

Öğrenciler kapalı hecelerin sonuna gelen sesli harfleri vurguya dikkat etmeden okumaktadır. Bu ise okuma hızının kazanabilmesinde büyük bir engeldir.

Öğrencilerin okulda eğik yazı öğrenmelerine rağmen çevrelerinde düz yazı örnekleri görmeleri onların okuma ve yazma becerilerini kazanmalarını yavaşlatmaktadır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun Ses Temelli Cümle Yöntemini benimsedikleri görülmektedir. Öğretmenler okumaya geçme, okuduğunu anlama ve yazma becerileri açısından Ses Temelli Cümle Yöntemini çoğunlukla daha olumlu bulmuşlardır. Fakat okuma hızı açısından bütünsel bakış kazandıran Çözümleme Yönteminin, Ses Temelli Cümle Yöntemine göre genel olarak daha olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Fakat normalin üstünde hızlı okumak ilk okuma-yazma öğretiminde öncelikli davranış olarak görülmemelidir. Öncelikli hedef kavramaya dayalı anlamlı okumaktır. Öğretmenler okuma hızı açısından Çözümleme Yöntemini daha olumlu bulsalar da, okuduğunu anlama becerisi açısından Ses Temelli Cümle Yönteminin daha iyi olduğunu belirtmişlerdir. Okuduğunu anlama becerisinin ise okuma hızı becerisinden daha öncelikli bir beceri olduğu söylenebilir.

Yukarıda öğretmenler ses temelli cümle yöntemini uygularken karşılaştıkları sorunları belirtmişlerdir. Bu sorunlara ilişkin uygulanabilecek çözüm önerileri şunlardır: (a) Ses Temelli Cümle Yöntemi ile okuma becerisi kazandırılırken sesler verildikten sonra hecelerin ve kelimelerin yanında öğrencilere birkaç kelimeden oluşan cümleler verilmelidir. (b) Aynı zamanda bu cümleler okutulmalı ve yazdırılmalıdır. Böylelikle öğrencinin bakış açısı daraltılmamış olur. (c) Kaynak ve materyal eksigi giderilmeli ve (d) sınıf mevcutlarının azaltılması gerekmektedir. (e) Öğrencilerin çevrelerinde eğik el yazısıyla yazılmış görseller bulundurmaya çalışılmalı ve bunlarla yaşantı kazandırılmalıdır. (f) Ayrıca ses temelli cümle yönteminin uygulanmasına ilişkin olarak öğretmenlere hizmet içi eğitim programları düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

- Başaran, M. ve Karatay, H. (2005). Eğik el yazısı öğretimi. *Milli Eğitim Dergisi*. 168, 48-59.
- Binbaşıoğlu, C. (2004). *İlkokuma yazma öğretimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Cemaloğlu, N. ve Yıldırım, K. (2005). *İlkokuma yazma öğretimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Çelenk, S. (2007). *İlkokuma yazma programı ve öğretimi*. Ankara: Maya Akademi.
- Gülyüz, H. (2000). *Programlanmış ilkokuma yazma öğretim kuram ve uygulamaları*. Ankara: Pegem Yayıncılık
- Güneş, F. (1997). Okuma yazma öğretimi ve beyin teknolojisi. Ankara: Ocak Yayınları.
- Kılıç, A. (2000). İlkokuma yazma öğretiminde programlandırılmış öğretime göre metin yönteminin etkililiği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: Türkiye.
- MEB. (2000). İlköğretim okulu birinci sınıf Türkçe programı. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- MEB. (2004). Türkçe öğretim programı kılavuzu. Ankara: MEB Yayınevi.
- MEB. (2005). İlköğretim 1-5. sınıf programlar tanıtım kitapçısı. <http://iogm.meb.gov.tr/files/io1-5sinifprogramlaritanitimkit.doc> erişim tarihi: 10/05/2009.
- Nas, R. (1999). Metinlerle ilkokuma yazma öğretimi. Bursa: Ezgi Yayınevi.
- Vural, M. (2006). İlköğretim ders programları ve öğretim kılavuzları. Erzurum: Yakutiye Yayıncılık.

İletişim / Correspondence

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, M. R. Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
Tel: 0 348 8142662
mustafacinoglu@yahoo.com
arslantisimail@yahoo.com